

**ŠIMONÍČEK, Jakub, Alois Thomas z Harrachu jako vyslanec císaře Leopold I. v Sasku (1694-1696),
bakalářská práce, FF UPCE 2023, 95 s.**

posudek vedoucího práce

Aktuálnost tématu:

Při hodnocení této práce musím předně vyzvednout volbu tématu, jeho aktuálnost i náročnost výzkumu. Dějiny diplomacie v raném novověku se v posledních dvou desetiletích konečně dočkaly ze strany české historiografie větší pozornosti. Po krátkém uvedení do tématu ze strany Petra Matějíčka či Petry Vokáčové¹ vzniklo v poslední době mnoho analytických studií a dospěli jsme také k pokusu o první českou syntézu (2018).² Ta vznikla na základě řešení projektu, který měl více výsledků, např. i disertační práci Martina Bakeše.³ Podstatné výsledky pak publikovali také badatelé z Jihočeské univerzity (zejména jde o práce Rostislava Smíška) či z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy⁴ a nedávno vše završila publikace o šlechtě v diplomacii v české i anglické podobě.⁵ V podstatě nikdo ze jmenovaných autorů se ale nezabýval císařskými diplomaty v Sasku. Zvolené téma je tedy velmi aktuální a vítané, má též potenciál být využito v mezinárodní debatě, zároveň ale musím dodat, že je pro začátečníky velmi náročné po jazykové i paleografické stránce, takže hned v úvodu musím ocenit autorovu odvahu a heuristickou zdatnost.

Zdroje:

Práce je vystavěna především na původním výzkumu cca 60 německy psaných oficiálních relací, jež posílal vyslanec Harrach ze Saska do Vídně v letech 1694-1696. Kromě nich ještě autor využil instrukci a kreditivy. Všechny tyto zdroje jsou uloženy ve Vídni, jednak v Haus-, Hof- und Staatsarchiv a jednak v Allgemeines Verwaltungsarchiv, kde se nachází Familienarchiv Harrach. Autor tedy musel podniknout cestu do vídeňských archivů, což v případě bakalářských prací není zvykem. Tyto archivní zdroje pak doplnil literaturou a vydanými prameny – seznam obsahuje přes stovku titulů, především německy psané historiografie. Autor využil v podstatě všechny zásadní publikace k dějinám diplomacie, dějinám Harrachů a dějinám Saska v druhé polovině 17. století. Snad jen postrádám dnes již klasickou práci Helen WATANABE-O'KELLY, *Court Culture in Dresden: From Renaissance to Baroque*, Palgrave 2002.

¹ Viz kapitola v práci Petr MAŤEJČEK, *Svět české aristokracie (1500-1700)*, Praha 2004 a některé medailony v díle Petra VOKÁČOVÉ, *Příběhy o hrdé pokoře. Aristokracie českých zemí v době baroka*, Praha 2014.

² Jiří KUBEŠ a kol., *V zastoupení císaře. Česká a moravská aristokracie v habsburských diplomatických službách 1640-1740*, Praha 2018.

³ Martin BAKEŠ, *Diplomatem v půlnoční zemi: zástupci Habsburků ve Švédském království mezi lety 1650 a 1730*, Praha 2020.

⁴ Na císařské diplomaty v Polsku a Rusku se zaměřili Rostislav SMÍŠEK – Monika KONRÁDOVÁ (edd.), *Mezi Vídní, Varšavou a Moskvou. Diplomatická cesta Jana Kryštofa z Fragsteinu do Moskvy v letech 1657-1658*, České Budějovice 2020; TÍŽ, *The Illusion of Power or Relentless Reality? Ceremonial and Ritual Practices at the Court of Moscow in the Middle of the 17th Century through the Eyes of the Imperial Diplomats*, *Theatrum historiae* 19, 2016, s. 45-71 a další studie těchto autorů. V Praze se tématu věnují žačky Zdeňka Hojdy (viz práce Anežky Hrebikové či Kristýna Ansorgové).

⁵ Petr PAVELEC – Martin GAŽI – Milena HAJNÁ (edd.), *Ve znamení Merkura. Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*, České Budějovice 2020. V upravené podobě pak Petr PAVELEC – Martin GAŽI – Milena HAJNÁ (eds.), *The Nobility of the Czech Lands on the Chessboard of European Diplomacy*, České Budějovice 2022.

Způsob zpracování:

Jakub Šimoníček si rozvrhl text do (vyjma úvodu a závěru) osmi kapitol. První tři představují kontext zpracovávané mise a pojednávají o raně novověké diplomacii (I. kapitola, s. 12-18), Sasku, jeho kurfiřtech a císařských diplomatech v této zemi (II. kapitola, s. 19-31) a rodu Harrachů (III. kapitola, s. 32-43). Jsou poměrně rozsáhlé, takže je vidět, že se autor snažil v problematice podrobněji zorientovat. Principiálně se mu to podařilo. Pasáže o rodu Harrachů jsou ale možná až moc podrobné a mohly by být kratší. Vlastní jádro práce pak tvoří zbylých pět kapitol. V nich autor nejprve analyzoval instrukci, kterou dostal mladý Harrach před svou misí ve Vídni, aby věděl, jaké úkoly měl jako diplomat řešit. Jednalo se zejména o zajištění vojenské pomoci a dohled nad aktivitami nedávno propuštěného, ale v Sasku velmi vlivného hraběte Schöninga (IV. kapitola, s. 44-48). Následně se ke slovu dostaly informace z relací a autor se soustředil na několik klíčových otázek. Sledoval průběh prvních audiencí a už v této pasáži si všiml odtažitosti kurfiřtovy matky, jež vyslanci udělila audienci velmi pozdě (V. kapitola, s. 49-52). Na to navázal pojednáním o nejdůležitějších dvořanech Fridricha Augusta I. a statisticky doložil, že nejvíce vyslanec spolupracoval s hrabětem Schöningem, ale že jejich vztah byl velmi komplikovaný (VI. kapitola, s. 53-60). Pak analyzoval, jak hrabě Harrach plnil svůj základní úkol a jak se mu dařilo při dojednávání vojenské spolupráce. Přesvědčivě doložil jak jeho úspěchy (podepsání smlouvy o spolupráci na dva roky v roce 1695), tak následné potíže při konkrétním plánování a realizaci tažení saských sborů do Uher (VII. kapitola, s. 61-71). Poslední kapitola pojednává o vyslanci jako informátorovi, který zásoboval císaře novinkami o kurfiřtovi, jeho zdravotním stavu, o jeho zálibách, cestách či slavnostech na jeho dvoře (VIII. kapitola, s. 72-83).

Práce obsahuje mnoho nových zjištění: je přínosná jak pro životopis hraběte Harracha, který to později dotáhl až na neapolského místokrále, tak pro dějiny rakousko-saských vztahů. Doplnuje nové informace o vývoji vztahu císaře k hraběti Schöningovi a zejména je nová v pasážích o dojednávání vojenské pomoci, kde autor ukazuje, jakým tlakům byl kurfiřt vystaven a že císařský diplomat musel čelit zájmům dánské diplomacie. Ještě propracovanější obraz by se ale objevil, kdyby se v budoucnu podařilo dotáhnout pramenný výzkum a doplnit oficiální relace o další dochované prameny. Z toho vyplývají mé jediné otázky: Jaké další prameny lze pro výzkum této mise ještě využít a kde jsou uloženy? Jaké nové informace by mohly přinést?

Jazyková úroveň:

Práce je napsána kultivovaným jazykem a jen místy se autor dopustil překlepů.

Shrnutí:

Na bakalářskou práci se jedná o velmi povedený a nadstandardně rozsáhlý spis. Autor absolvoval zahraniční výzkum a prokázal, že je schopný se vyrovnat s cizojazyčnými prameny a literaturou. Také shromáždil mnoho nových údajů, jež středoevropští historikové zatím neznali, proto doporučuji, aby bylo jádro práce po úpravě nabídnuto jako studie do odborného časopisu. Práce splňuje všechny základní požadavky kladené na tento typ kvalifikačních textů a v podstatě k ní nemám žádné výhrady. Proto ji navrhuji **hodnotit stupněm A**.